

Załącznik nr 1

Grupy Wymiany Doświadczeń w zarządzaniu Oświatą

KARTA OPISU DOBREJ PRAKTYKI

1. Tytuł:	Akademia młodego przedsiębiorcy / Zajęcia pozalekcyjne z elementami przedsiębiorczości
-----------	--

Typ JST	Nazwa JST	Liczba mieszkańców	Obszar tematyczny
Miasto	Dzierżonów	32 337	2.d Systemy wsparcia ucznia - doradztwo, osoby o szczególnych potrzebach, wychowawcza funkcja szkoły

2. Opis dobrej praktyki:

2.1 Charakterystyka lokalnego systemu (Gdzie? - Tylko to co ważne dla zrozumienia rozwiązania)	Dzierżonów jest ok.32 tys. miastem, siedzibą powiatu. W sieci prowadzonej przez samorząd miejski znajdują się 3 przedszkola publiczne, 4 szkoły podstawowe i 2 gimnazja. W mieście funkcjonuje także 6 przedszkoli niepublicznych i 3 niepubliczne szkoły podstawowe oraz 2 niepubliczne gimnazja. Od 1.09.2017r. z 6 funkcjonujących szkół publicznych funkcjonować będą 4.Szkoły Podstawowe nr 3, 5 i 9 staną się szkołami 8-klasowymi, Szkoła Podstawowa nr 6 ulegnie likwidacji. Gimnazjum nr 1 zostanie włączone do SP3, a Zespół Gimnazjów nr 3 zostanie rozwiązany, zaś Gimnazjum nr 3 funkcjonujące w tym Zespole zostanie przekształcone w Szkołę Podstawową nr 1. Sieć placówek niepublicznych nie ulegnie zmianie. W mieście działają także szkoły ponadgimnazjalne: 2 licea ogólnokształcące i 3 zespoły szkół zawodowych, dla których organem prowadzącym jest samorząd powiatowy. Wszystkie placówki oświatowe współpracują ze sobą. Infrastrukturę dzierżoniowską mającą wpływ na rozwój społeczny mieszkańców, w tym na realizację edukacji dla przedsiębiorczości tworzą także Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna, instytucje kultury i sportu, Powiatowy Urząd Pracy, ponad 60 aktywnie działających organizacji pozarządowych w tym Centrum Aktywizacji Społecznej, Młodzieżowe Centrum Kariery, lokalni i ponadlokalni przedsiębiorcy. Stosunkowo niewielka społeczność lokalna od wielu lat współpracuje ze sobą, także ponadgminnie. Opracowana w partnerstwie międzygminnym misja Ziemi Dzierżoniowskiej zawarta w Strategii Rozwoju Powiatu Dzierżoniowskiego 2014-2020 brzmi: Naszą misją jest wspieranie rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego Ziemi Dzierżoniowskiej w partnerstwie z samorządami gminnymi oraz sektorem biznesowym i pozarządowym. Chcemy wspólnie kreować Ziemię Dzierżoniowską jako silny i spójny subregion na mapie województwa dolnośląskiego. Na bazie tej strategii Rada Miejska Dzierżoniowa uchwaliła 24 października 2014r. Program Rozwoju Społecznego Dzierżoniowa na lata 2015-2020.
(2.2 Problem, który był powodem wdrożenia innowacji. (Dlaczego?))	W wyniku transformacji ustrojowej z 1989r., na skutek upadku kluczowych zakładów pracy branży elektronicznej i włókienniczej (Diora, Silesiana) bezrobocie wśród mieszkańców miasta stało się katastroficznie wysokie (nawet 50%). Mieszkańcy wykazywali się bezradnością, mieli kłopot z odnalezieniem się w nowej sytuacji ekonomicznej. Ówczesne władze miasta rozpoczęły działania w celu przyciągnięcia nowych inwestorów. Efektem tych czynności było powstanie w 1997r. w Dzierżonowie Podstrefy Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, w której dzisiaj znajduje zatrudnienie kilka tys. mieszkańców. Zapaść w kształceniu zawodowym, wzrastające aspiracje edukacyjne młodzieży – liceum ogólnokształcące, studia – często humanistyczne, bliskość dużego miasta (Wrocław), otwarte granice doprowadziły do zmniejszenia się liczby mieszkańców z prawie 40 tys. do ok. 32 tys. obecnie. Bezrobocie mało dużo wolniej. Postawiono najpierw na rozwój infrastruktury oświatowej, potem na edukację młodzieży. Obecnie od kilku lat, przy wydatnym wykorzystywaniu środków unijnych przyszła kolej na edukację ekonomiczną, umiejętności miękkie, zachęcanie do podejmowania własnej aktywności biznesowej. Pojawia się nieśmiałość gotowość u gimnazjalistów do wyboru szkoły zawodowej, do brania odpowiedzialności za własną przyszłość – budowanie własnej firmy (kreatywność). Stopa bezrobocia oscyluje w granicach 10%.
2.3 Na czym polega zastosowane rozwiązanie? (Co?)	Aby wyposażać uczniów w wiedzę i umiejętności pozwalające na dostosowanie się do zmieniających się warunków na rynku pracy, dać wiarę w siebie, pomóc w świadomym wyborze zawodu do Programu Rozwoju Społecznego Dzierżoniowa na lata 2015 – 2020 włączono zajęcia pozalekcyjne z elementami przedsiębiorczości nazwane w przedszkolach i szkołach podstawowych Akademią Młodego Przedsiębiorcy, w gimnazjach programy tych zajęć przybrały inne nazwy (np. w Zespole Gimnazjów nr 3 im. Stanisława Konarskiego(ZG3) był to program „Być przedsiębiorczym”). Działania te zakładały realizację innowacyjnych, autorskich zajęć z szeroko pojętej przedsiębiorczości, zachęcały nauczycieli i wychowawców do wprowadzania nowych metod pracy z dziećmi, do współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, do zapraszania osób wykonujących ciekawe zawody, prowadzenia lekcji otwartych. Bardzo szeroko zdefiniowano odbiorców zajęć, począwszy od dzieci w przedszkolach, przez uczniów szkół podstawowych, na gimnazjalistach kończąc. Twórcy rozwiązania mieli także nadzieję na włączenie rodziców przedszkolaków, czy uczniów do realizacji programu, oraz także do przy okazji na edukację ekonomiczną rodziców. Za organizację zajęć w placówkach uczyniono odpowiedzialnych dyrektorów szkół i przedszkoli. Realizacja zakładała wykorzystanie wielu zasobów dostępnych na naszym terenie, szeroką współpracę między instytucjami, zakładami pracy – przedsiębiorcami, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi itp. Czas realizacji został nakreślony na cały czas obowiązywania Programu Rozwoju Społecznego.

2.4 Kto, kiedy i co zrobił?
(Jak?)

Realizację zadania rozpoczęto od przeszkolenia w pierwszej połowie 2015r. dużej grupy nauczycieli zatrudnionych w jednostkach podległych miastu. Organizacją kursu zajął się Wydział Infrastruktury Społecznej w Urzędzie Miasta. Pracowników szkół i przedszkoli skierowali na doskonalenie zawodowe dyrektorzy placówek. 29 osób 20.05.2015r. ukończyło kurs „Kształcenie umiejętności i postawy przedsiębiorczej od przedszkola do gimnazjum”. Za merytorykę szkolenia odpowiadała Firma Szkoleniowo-doradczą Anna Szywała. W ZG3 do prowadzenia zajęć przygotowano 5 chętnych nauczycieli różnych specjalności. Wśród nich są doradca zawodowy, psycholog, historyk, n-l wiedzy o społeczeństwie, chemik. Grupa ta opracowała program własny „Być przedsiębiorczym”, który rada pedagogiczna przyjęła do realizacji 31.08.2015r. Podobnie czynności przygotowawcze przebiegały w pozostałych placówkach np. w SP6 kurs ukończyły 2 nauczycielki i wg swojego programu „Zajęcia z przedsiębiorczości w klasach 1-3 SP” od 01.09.2015r. rozpoczęły prowadzenie zajęć z uczniami. A oto przykłady działań przeprowadzonych w ZG3 w okresie 01.09.2015 do 10.06.2017 (w programie uczestniczą wszyscy uczniowie ZG3 – w bieżącym r.szk.jest to 514 uczniów):

- Zajęcia z przedsiębiorczości prowadzone przeciętnie w każdej klasie w wymiarze 1 godz/tyg. Celem jest poszerzenie elementarnej wiedzy uczniów z zakresu przedsiębiorczości i ekonomii, rozwijanie postaw przedsiębiorczości, oraz przyszłej aktywności zawodowej. Program zajęć ma pomóc przygotować młodzież do aktywnego wchodzenia w życie gospodarcze. Stanowienia o sobie, wytyczania własnej drogi rozwoju poprzez aktywne wzmocnienie swoich mocnych stron, uzdolnień oraz zainteresowań, a przez to dostosowania się do zmieniającej się struktury rynku pracy. Zajęcia obejmują zagadnienia związane z:

- ❖ poznawaniem własnej osobowości
- ❖ podstawowymi pojęciami ekonomicznymi
- ❖ pracą i przedsiębiorczością
- ❖ gospodarką rynkową
- ❖ gospodarstwem domowym
- ❖ etyką w życiu gospodarczym
- ❖ pieniądzem i bankami.

Program przedsiębiorczości kładzie nacisk na przekazanie uczniom wiedzy w sposób prosty, zrozumiały i ciekawy. Zajęcia prowadzone są przy zastosowaniu różnych metod aktywizujących, budzących zainteresowanie uczniów, ich aktywne postawy i zaangażowanie. Uczniowie wykonują projekty, pracują metodą dramy, uczestniczą w grach miejskich, ale też bawią się grami planszowymi. Spotykają się z przedstawicielami różnych zawodów, odwiedzają banki, zakłady przemysłowe, rzemieślnicze w okolicy, uczestniczą w lekcjach przedsiębiorczości w liceach ogólnokształcących, w technikum ekonomicznym. Biorą udział w warsztatach ceramicznych, cukierniczych, piekarniczych itp. Uczestniczą w targach pracy, targach edukacyjnych, oglądają wystawy itp.

- Spotkania z pracodawcami w ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości w Sudeckiej Izbie Przemysłowo-Handlowej w Świdnicy-poznanie potencjału ekonomicznego rejonu (listopad 2015,2016)

- Szkolny Dzień Kariery dla całej społeczności szkolnej. Celem tego przedsięwzięcia jest zwrócenie uwagi na świadome planowanie własnej ścieżki edukacyjnej i kariery zawodowej. W warsztatach i spotkaniach z młodzieżą uczestniczą doradcy zawodowi z Powiatowego Urzędu Pracy, Młodzieżowego Centrum Kariery i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej (impreza cykliczna organizowana w lutym).

- Turniej Przedsiębiorczości. Raz w roku w październiku uczniowie klas trzecich mierzą się w etapie szkolnym, a następnie miejskim. Uczestnicy pracują zespołowo, każdą klasę reprezentuje 3-osobowa drużyna, wybrana przez swoją klasę. Zadania wymagają logicznego myślenia, znajomości podstawowych pojęć ekonomicznych i umiejętności komunikacji. Dwie najlepsze drużyny reprezentują szkołę na Międzyszkolnym Turnieju Przedsiębiorczości, dostają także nagrody w szkole ufundowane przez Radę Rodziców.

- Cykl warsztatów „Młodzi Mistrzowie Przedsiębiorczości” w Centrum Aktywizacji Społecznej w Dzierżoniowie (październik – listopad 2015 i 2016) np. warsztaty z autoprezentacji mające za zadanie przygotować do wystąpień publicznych i sposobów radzenia sobie ze stresem- 8 klas drugich (2016)

- I Kongres Młodzieży Przedsiębiorczej - udział w programie skierowanym do młodzieży szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych powiatów świdnickiego i dzierzoniowskiego. Celem przedsięwzięcia było rozwijanie umiejętności i kompetencji w zakresie przedsiębiorczości, innowacji i inicjatyw społecznych. Jest to wspólny projekt Społecznej Akademii Nauk w Świdnicy, Inkubatora Przedsiębiorczości Regionu Sudeckiego, Spółki Eksperts for Business oraz Banku Zachodniego WBK pod patronatem Prezydent Miasta Świdnicy, starostów świdnickiego i dzierzoniowskiego, Burmistrza Miasta Dzierżoniów, Zarządu Wałbrzyskiej SSE oraz Urzędów Pracy w Świdnicy i Dzierżoniowie. W ramach Kongresu uczniowie brali udział w konkursie na najlepszy biznesplan (trwał od marca do czerwca 2017r), brały w nim udział 3-osobowe zespoły. Zmagania przebiegały wieloetapowo: warsztaty dla zespołów projektowych, zadania na internetowej platformie edukacyjnej (Quiz, Case study), opracowanie projektów biznes planów, wykonanie prezentacji multimedialnych dotyczących własnego biznesu, prezentacja wybranych projektów przed Komisją. Uczniowie uczestniczyli w warsztatach z zarządzania projektami, szczególnie w aspekcie finansowym, grze biznesowej, z prowadzenia dokumentacji biznesplanu (marzec-kwiecień 2017)

- Udział w e-spotkaniach.

- ❖ Osiem klas uczestniczyło w konferencji online pt. „Zawody przyszłości” w ramach IV Ogólnopolskiego Dnia Planowania Kariery z udziałem wykładowców akademickich i ekspertów edukacyjnych-organizator Akademia im. Leona Koźmińskiego w Warszawie i wydawnictwo WSIP (2016).

- ❖ Udział dwóch klas w webinarium pt. „Inwestujemy u siebie”, dotyczącym inwestycji w firmie, pozyskiwania inwestorów, sposobach na pobudzenie kreatywnego myślenia -Centrum Edukacji Obywatelskiej (2016)

- ❖ Klasy pierwsze aktywnie poznawały podstawy biznesu poprzez udział w międzyszkolnych rozgrywkach pt. Chłopska szkoła biznesu.

- W 2016/17 8 klas wzięło udział w projekcie Lekcje z ZUS. Celem było przekazanie uczniom podstawowej wiedzy z zakresu ubezpieczeń społecznych: czym są ubezpieczenia społeczne, jakie składki płacimy i jakie świadczenia nam się należą, jak wygląda system emerytalny w Polsce. Zadaniem uczniów biorących udział w projekcie było wykonanie plakatu, prezentacji multimedialnej bądź filmu wyjaśniającego, dlaczego ubezpieczenia społeczne są ważne.

- Projekt Bakcyl jest oparty na wspólnym działaniu w ramach sektora bankowego na rzecz edukacji finansowej młodzieży. Cykl czterech lekcji stanowi kompendium wiedzy na temat finansów dla młodego człowieka i

	zawiera następujące tematy: Twoje pieniądze, Pożyczaj z głową, Mądre inwestowanie, Finanse na całe życie. W projekcie brały udział dwie klasy. Zajęcia prowadził pracownik BZ WBK. Wszyscy nauczyciele ZG3 doskonalą się dodatkowo ukończyli , trzymodułowe szkolenie e-learningowe "Moje zasoby finansowe" oraz 6-godzinne warsztaty „Różnorodność działań w prowadzeniu edukacji finansowej młodzieży” przygotowujące do realizacji programu „Ekonomia na co dzień”.
2.5 Z jakim skutkiem? <i>(Jakie efekty osiągnięto?)</i>	W 2016r. we wszystkich placówkach oświatowych Dzierżoniowa objętych działaniem zrealizowano łącznie 1509 godzin zajęć pozalekcyjnych z elementami przedsiębiorczości. Realizacja programu ma przynieść efekty w przyszłości. Jednak już dzisiaj widać jej pozytywne symptomy. Zauważalny jest powolny trend wzrostowy związany z wyborem technikum, czy szkoły zawodowej po nauce w gimnazjum. Uczniowie potrafią zaprojektować swoją drogę kariery zawodowej–mają marzenia – i dążą do ich realizacji. Wielkim sukcesem dzierżoniowskich gimnazjalistów okazał się Dzierżoniowski Młodzieżowy Budżet Obywatelski i funkcjonująca Młodzieżowa Rada Miasta. Uczniowie chętnie biorą udział w zajęciach (roczna frekwencja w ZG3 przekracza 90%), podejmują się udziału w konkursach i osiągają w nich sukcesy. Kilka przykładów (uczniowie ZG3): - Konkurs w ramach „I Kongres Młodzieży Przedsiębiorczej”- Społeczna Akademia Nauk w Świdnicy, brały udział 43 zespoły, w tym 5 z ZG3. Nasze drużyny zajęły I i II miejsce, III miejsce zajęła drużyna z GM1 z Dzierżoniowa. Dzierżoniów brawurowo pokonał inne drużyny z ościennych powiatów, w tym ponadgimnazjalne.(czerwiec 2107) - Chłopska szkoła -gra dydaktyczna z podstaw przedsiębiorczości polegała na wcieleniu się w role piekarzy, tkaczy lub kowali, a następnie zawiązaniu dwuosobowej spółki. Zadaniem 18 drużyn było zgromadzenie jak największego majątku, produkując towary, sprzedając je i organizując wyprawy handlowe. Zwycięzcami gry zostały spółki najbardziej przedsiębiorcze, którym udało się zgromadzić największy majątek. II miejsce w turnieju zdobyła drużyna z klasy 1a, III miejsce zespół klasy 1d. (2016/2017) - Co roku uczniowie uczestniczą w Międzyszkolnym Turnieju Przedsiębiorczości "Młodzi Mistrzowie Przedsiębiorczości", organizatorem którego jest Urząd Miasta Dzierżoniów. Konkurs odbywa się dwuetapowo. Pierwsza część to trzydniowe warsztaty z przedsiębiorczości w Centrum Aktywizacji Społecznej, drugi etap - rywalizacja 3-osobowych drużyn dzierżoniowskich gimnazjów podczas turnieju w Zespole Szkół nr3 (Ekonomik) w Dzierżoniowie. Każde gimnazjum reprezentują 2 zespoły. W 2015/16 drużyna ZG3 zdobyła I m.,w 2016/17 II m. - Tematyka przedsiębiorczości stanowi ważny element międzyszkolnego konkursu filmowego na reportaże z Dzierżoniowskich Prezentacji Lokalnych Firm. W 2015/16 i 2016/17 najlepszy reportaż z tego wydarzenia zrealizowali uczniowie ZG3 . Młodzi Dzierżoniowianie są lepiej przygotowani do funkcjonowania na rynku pracy niż ich rodzice. Buduje się lokalną współpracę jednostek oświatowych, PUP, Rady Biznesu, lokalnych przedsiębiorców, Centrum Aktywizacji Społecznej, organizacji pozarządowych na rzecz budowania klimatu dla przedsiębiorczości. Uczestnicy wiedzą o istnieniu i funkcjonowaniu tych instytucji. Wzrastają umiejętności miękkie mieszkańców (komunikacja, pomysłowość, pewność siebie, odwaga w budowaniu projekcji własnej przyszłości, lepsze poznawanie swoich możliwości - bardziej świadomy wybór drogi kształcenia itp.)
2.6 Ile to kosztowało? <i>(Informacja o kosztach systemu)</i>	<u>Koszty związane z opracowaniem i uruchomieniem systemu:</u> Organizacja kursu dla 29 nauczycieli szkół i przedszkoli „Kształcenie umiejętności i postawy przedsiębiorczej od przedszkola do gimnazjum” 8 000zł (Organ Prowadzący) <u>Koszty bieżące związane z funkcjonowaniem systemu (roczne):</u> W przedszkolach Akademia Młodego Przedsiębiorcy odbywa się w ramach prowadzonych zajęć wychowawczych z dzieckiem. W ramach tego zadania w 2016 r. szkoły podstawowe i gimnazjalne na realizację dodatkowych zajęć pozalekcyjnych z elementami przedsiębiorczości otrzymały z budżetu miasta łączną kwotę 35 733,79 zł. Dodatkowe koszty związane z wyjazdami, nagrodami w ZG3 pokrywane były z budżetu szkoły, ale najczęściej z funduszy Rady Rodziców.
2.7 Dlaczego warto promować to rozwiązanie? <i>(Ocena w skali 1-5 plus krótkie uzasadnienie)</i>	<u>Waga problemu:</u> Ocena 5 Bycie przedsiębiorczym, w szerokim tego słowa znaczeniu, jest kompetencją życiową. Każdy obywatel np. płaci podatki, ma konto w banku, musi umieć zarządzać swoimi funduszami, mieć prawidłowe nawyki konsumenckie. Powinien rozumieć podstawowe pojęcia ekonomiczne, umieć poruszać się po rynku pracy, rozumieć czym jest mobilność zawodowa. Mieszkaniec potrafiący utrzymać siebie i rodzinę stanowi bogactwo swojej Małej Ojczyzny. <u>Innowacyjność podejścia:</u> Ocena 4 Łączy twardą wiedzę ekonomiczną z umiejętnościami miękkimi. Uczy przydatnych życiowo umiejętności. Innowacyjność jest uzależniona od kreatywności nauczycieli i uczniów. Na uwagę zasługuje wysoki walor wychowawczy proponowanego działania. Zalecany jest prymat myślenia nad wiedzą, zdobywanie wiedzy jest równorzędne z kreatywnością, działaniem, twórczością.) <u>Skuteczność rozwiązania:</u> Ocena 3 Skuteczność przedstawionych działań będzie obserwowana w przyszłości. Stąd ocena 3, bo projekt działa dopiero od 2,5 roku. Efekty krótkoterminowe są dość dobrze widoczne i są pozytywne. Niewielkim nakładem finansowym można osiągnąć lepszą świadomość ekonomiczną, poćwiczyć podejmowanie decyzji i nauczyć się oceniania ich konsekwencji. Skuteczność rozwiązania zależy od zaangażowania nauczycieli i dyrektorów placówek oświatowych.

	Replikowalność - liczba JST, które mogą z niego skorzystać: Ocena 5 Niski koszt, łatwość organizacji zajęć pozwalają na szerokie upowszechnienie. Sukces wymaga dobrego doboru kadry prowadzącej zajęcia oraz dobrego klimatu do działania w gminie i szkole.
2.8 Zalecenia dot. replikacji narzędzia <i>(Ryzyka i ograniczenia, na które należy zwrócić uwagę)</i>	Ważny jest dobór kadry prowadzącej zajęcia. Nauczyciele, którzy podejmą się prowadzenia zajęć powinni być postrzegani wśród młodzieży jako osoby, które są przedsiębiorcze. Jednocześnie muszą być kreatywne i pozwalać swoim uczniom takimi być. Powinni dobrze posługiwać się nowoczesnymi technologiami. Mieć dobry warsztat dydaktyczny, znać i posługiwać się aktywnymi metodami, formami pracy. Dobór kadry prowadzącej jest kluczowy w tym przedsięwzięciu. Istotne jest wsparcie dla projektu ze strony gminy i dyrektora szkoły. Bez dodatkowych środków np. na doskonalenie zawodowe nauczycieli, na organizację wyjazdów, warsztatów, zakup nagród, zajęcia mogą przestać być atrakcyjne i stać się po prostu dodatkową lekcją. Istotny jest profil kursu przygotowującego do prowadzenia tego rodzaju zajęć (konieczna jest wysoka praktyczność, użyteczność).

3. Namiary na osobę, która może przekazać szczegółowe informacje na temat rozwiązania

Imię i Nazwisko	Elwira Chamczyńska	Funkcja	Dyrektor szkoły
Adres	Zespół Gimnazjów nr 3 58-200 Dzierżoniów, ul. Sikorskiego 2 (od 1.09.2017 Szkoła Podstawowa nr 1)	Telefon	74 831 06 24
E-mail	echamczynska@o2.pl		

4. Wzorcowe dokumenty i materiały dostępne dla podmiotów zainteresowanych replikacją

<u>Opis dokumentu / materiału</u>	<u>Forma udostępnienia: załącznik (preferowane) / link</u>
1. Konspekt zajęć „Zmotywowanie uczniów do rozwijania kreatywności”	załącznik
2. Konspekt zajęć „Jak należy się przygotować do pierwszej rozmowy o pracę”	załącznik
3. Turniej przedsiębiorczości – etap szkolny	załącznik
4. Program Akademii Młodego Przedsiębiorcy w klasach 1-3SP wraz z dwoma scenariuszami zajęć	załącznik
5. Konspekt zajęć „Myślę więc jestem przedsiębiorczy	załącznik